

VERSLAG

over de werkzaamheden van de Commissie in 1982

Mijnheer de Minister,

De statutaire vergaderingen (drie algemene en zes afdelingsvergaderingen) hebben plaatsgehad te Brussel op 25 januari, 24 mei en 25 oktober in de lokalen van de Universitaire Stichting.

Lezingen gehouden op de algemene vergaderingen :

M. GYSSELING : *Noordwesteuropese persoonsnaambestanden.*

Spreker meent tot een inzicht te zijn gekomen in de semantische evolutie van de Indo-Europese erfwoordenschat. Hierin zijn ook de persoonsnaambestanden in het Germaans, het Keltisch en de daaronderliggende Indo-Europese substraattalen gemakkelijk onder te brengen. Hun echte betekenis wijkt meestal aanzienlijk af van wat tot nog toe in de persoonsnaamkunde aangenomen werd. De verkeerde beoordeling is in hoofdzaak te wijten aan het feit dat germanisten de Germaanse persoonsnamen alleen uit overgeleverde Germaanse talen, de keltisten Keltische persoonsnamen alleen uit overgeleverde eilandkeltische talen meenden te mogen verklaren, hetgeen leidde tot het postuleren van een grote tegenstelling tussen Germaanse en Keltische persoonsnamen. In werkelijkheid is van een dergelijke tegenstelling weinig te bespeuren; de persoonsnaambestanden zijn veel ouder dan Germaans en Keltisch.

J. GERMAIN : *Pour un projet d'étude statistique des noms de famille belges.*

A. VAN LOEY : *Le nom de famille « De Keyn ».*

Lezingen gehouden in de Vlaamse afdeling :

K. ROELANDTS : *De invloed van persoonsnamen op woordenschat en woordvorming.*

Spreker geeft een overzicht van types met het oog op verschillende semantische categorieën en met het oog op verschillende woordsoorten. Hij behandelt vooreerst van persoonsnamen afgeleide soortnamen. Vaak zijn het familie- of bijnamen van historisch bekende personen, zoals Calepino. Maar vaak worden er afleidingen van gevormd : pamflet, nicotine, praline, camelia, sadisme, marxist, algoritme, jeremiade. De herinnering aan de naam kan vervagen als de woordvorm afgesleten raakt : tsaar en keizer uit Caesar, maarte uit Martha. Heel wat personifikaties zijn evenwel terug te voeren tot niet-geïdentificeerde persoonsnamen, inz. voor-
namen : wannes, piet, kobe, tist, trien, lut. Wellicht zijn dergelijke woorden uit het volkstoneel te verklaren. Ze duiden niet alleen personen aan (een kalle), maar ook dieren (Renard), zaken (nikkel) en abstracta (jan krediet). In een tweede deel behandelt s. de woordvorming. Door middel van suffixen worden zelfstandige naamwoorden gevormd, waarbij het suffix een oorspronkelijke persoonsnaam is (zatterik, soiffard, Trunkenbold); er worden werkwoorden gevormd (boycotten, sandwichen), adjektieven (isabel, bismarck), bijwoorden (pietstil) en interjekties (jasses).

M. GYSSELING : *Gallische en Germaanse godennamen.*

Spreker heeft alle godennamen in Noord-Gallië en al vele godennamen in de rest van Gallië, in de Germaanse landen, in Italië, enz. onderzocht. In deze godennamen komen vooral de volgende be-
grippen tot uiting : liefhebbend, vlug, trouw, rijk, sterk, groot, schitterend, vurig.

J. GOOSSENS : *De verspreiding en de etymologie van het woord « mus ».*

Het woord *mus* is verspreid in heel Vlaanderen en Nederland. De oostgrens van het gebied valt ten noorden van de Rijn zelfs samen met de staatsgrens Nederland-DBR.

Klankgeografisch zijn er drie principes. 1. Het woord is oorspronkelijk tweelettergrepig, zoals nu nog in het westen, op de Zeeuwse eilanden, ten westen van Brussel, in de Achterhoek en in het oosten in het Bergische Land. 2. Het woord vertoont oorspronkelijk *sk*. 3. *Mus* moet umlautsfactor hebben gehad.

Wat de etymologie betreft, werd traditioneel aangenomen dat *mus* van *muskið* komt, uit Lat. *musca* „vlieg”, met bet. „kleine vogel”. Dezelfde etymologie geldt voor Noordfrans *mouchon*. In 1965-1966 leidde Keller zowel het Germaanse als het Romaanse woord van Germ. *muska* af, een *ka*-afleiding van de wortel *mus* „vochtig”. Goossens brengt daarentegen in, dat vogelnamen als *leeuwerik* en *Kranich* een klinker voor de *ka* hebben. Met Von Wartburg en Frings houdt hij het daarom bij *muskið(n)*, een fem. zoals *mussche*, *mus*.

Lezingen gehouden in de Waalse afdeling :

R. MANTOU : *Réflexions sur quelques versions montoises de la parabole de l'Enfant prodigue.*

J. GERMAIN : *Sur une attestation ancienne de « wallon ».*

L. REMACLE : *Les premières attestations de sources appelées « pouhons ».*

J. GERMAIN : *Du wallon argotique en Condroz liégeois.*

P. RUELLE : *L'expression du doute, de l'incrédulité et de l'incertitude en borain.*

Het Bestuur van de Commissie voor de periode 1981-1983 is als volgt samengesteld : dhr. P. RUELLE, voorzitter; dhr. A. STEVENS, ondervoorzitter; dhr. V. F. VANACKER, voorzitter van de Vlaamse afdeling; dhr. J. LECHANTEUR, voorzitter van de Waalse afdeling; mev. R. MANTOU, secretaris van de Waalse afdeling; dhr. F. DEBRABANDERE, secretaris van de Vlaamse afdeling; dhr. A. BOILEAU blijft als algemeen secretaris van de Commissie fungeren maar krijgt daarbij hulp van dhr. F. DEBRABANDERE.

Publikaties van de Commissie : Deel LIV (1980) van de *Handelingen* is in maart 1982 verschenen. Deel LV (1981) van de *Handelingen* zal in februari 1983 verschijnen. Het bevat buiten het gewone administratieve gedeelte, de volgende bijdragen : *Rapport concernant la dénomination des voies publiques en région de langue française* door A. GOOSSE; *De plaatsnamenstudie in 1975-1979* door C. MARYNISSEN; *Le vocabulaire des actes originaux rédigés en français dans la partie flamingante du comté de Flandre (1250-1350), VI* door R. MANTOU. Deel LVI (1982) is in voorbereiding en zal begin 1984 verschijnen.

De uitgaven van de Commissie werden regelmatig uitgedeeld aan alle instellingen, tijdschriften en personen met wie wij *ruilbetrekkingen* onderhouden. Honderdvijftig exemplaren van de *Handelingen* werden de wetenschappelijke centra van de Belgische universiteiten ter beschikking gesteld voor vorsers en studenten die bijzonder belang stellen in dialectologische en naamkundige studies.

Inzake *straatnaamgeving en straatnaamverandering* werd de Commissie in 1982 geraadpleegd door 57 (Waalse, Brusselsse en Duitstalige) gemeenten, waarvan de namen hieronder volgen :

Aarlen, Aat, Aiseau-Presles, Amay, Aywaille, Bergen, Bertrix, Binche, Bitsingen, Charleroi, Chastre, Châtelet, Chaumont-Gistoux, Chièvres, Chimay, Courcelles, Dinant, Donceel, Eigenbrakel, Elsene, Engis, Esneux, Etterbeek, Farciennes, Ferrières, Fléron, Fleurus, Florennes, Florenville, Genappe, Ham-sur-Heure-Nalines, Hoei, Hotton, Kelmis, Libramont-Chevigny, Limbourg, Lobbes, Messancy, Modave, Montigny-le-Tilleul, Ohey, Oudergem, Pont-à-Celles, Quaregnon, Quévy, Saint-Léger, Saint-Nicolas, Sambreville, Schaarbeek, Seraing, 's-Gravenbrakel, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Pieters-Woluwe, Sombreffe, Verviers, Villers-la-Ville en Waver.

De Commissie heeft de *taalkundige revisie van de geografische namen* van de stafkaarten, die door het Nationaal Geografisch Instituut uitgegeven worden, voortgezet.

Voor de Vlaamse afdeling heeft het Instituut voor Naamkunde te Leuven onder leiding van de heer K. ROELANDTS 1.291 toponiemen onderzocht die in de dossiers van de volgende 25 fusiegemeenten voorkomen : Aalter, Beerem, Beersel, Blankenberge, Brugge, Damme, De Haan, Eeklo, Halle, Kaprijke, Knesselare, Knokke-Heist, Lovendegem, Maldegem, Nevele, Oostkamp, Pepingen, Ruiselede, Sint-Genesius-Rode, Sint-Laureins, Waarschoot, Wingene, Zedelgem, Zomergem en Zuienkerke.

De Waalse afdeling, onder leiding van de heer J. HERBILLON, heeft 2.429 toponiemen onderzocht die op de volgende kaartbladen voorkomen : Biesme, Bioul, Bouillon, Charleroi, Chiny, Dinant, Dohan, Feluy, Florenville, Fontaine-l'Évêque, Genappe, Gosselies, Gouy-lez-Piéton, Hastière-Lavaux, Herbeumont, Izel, Mettet, Muno, Nijvel, Phillippeville, Rebecq, Rosée, Seneffe, 's-Gravenbrakel, Sugny en Yvoir.

Met verschuldigde hoogachting,

Luik en Bergen, 17 januari 1983.

De secretaris,

A. BOILEAU.

De voorzitter,

P. RUELLE.